

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, V., Koháry-utca 4.
 Telefon Aut. 174—24.
 A budapesti unitárius egyházközség
 hivatalos lapja.

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára
egy évre 4 pengő
 Az előfizetési díjak a lelkeszi hivatal
 címére küldendők.

Főszerkesztő **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő **JANCSI LÁSZLÓ**

A dévai vár

magaslatáról tiszta csengéssel hangzik felénk ma Dávid Ferenc szózata: „Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Urnak dolgait”. (118. Zsolt. 17. v.) Soha olyan szükségünk nem volt a Dávid F. törelen lelkének bátorítására, mint van ma. Egyházunk szétszakított állapotában égi vigasztalásként hangzik lelkünkbe az Ő lelki szilárdságának hangja. Itthon, édes szülőanyaföldünk varázslatos érintésétől megfosztott Anteusként bírkózunk a reánk nehezedő nehézségekkel. A bércecs hazából pedig hasztalanul várjuk a jó híreket. Annál több a szomorúság, a mélységes aggodalom, amit szelek szárnyán, fájdalmas kiáltások zokogásában hallunk erdélyi testvéreinktől. Mintha elfordította volna tőlünk az Úr az ő szent orcáját!

Szorongattatásaink közepette sóvárgó lélekkel fordulunk Dévavára felé. Várjuk, lessük a hangot, amely onnan száll mifelénk. A bátorságnak, erőnek, hitnek, megnemalkuvásnak érces hangját.

Dávid Ferenc halálának 351. évfordulóján, gondolj unitárius testvérem, a dévai vértanúra. S mint a hívő mohamedán, fordulj orcáddal keletnek és ha érzed a suhanó szellő érintését, nyisd ki előtte szivedet s nehéz napjaidban zendíts rá a zsoltárra: Nem halok meg, hanem élek. Ő biztat, a „megfeszült Krisztusnak” jó vi-téze — Dávid Ferenc.

Az egyházi Főtanács ülése

Kolozsvárott november 23-án és következő napjain tartja az erdélyi Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa évi rendes gyűlését. Azt mondja az egyházi vezetőség, hogy ezen az ülésen kell dönté-

nie a Főtanácsnak 2 főgimnáziumunk sorsáról. Most kell megoldani a minden jó unitárius embert mélyen érintő kérdést, mert a vagyontól megfosztott egyház nem bírja föntartani mind a két iskoláját.

Tudnod kell, kedves unitárius testvérem, hogy Erdély új urai 6 ezer hold földjét vették el egyházunknak földbirtok reform címén. Pedig a 6 ezer hold földből egy négyzetméternyi terület sem volt állami eredetű. Az elvett földekért egyházunk nem kapott kártérítést. Államsegélyt csak annyit kap az államtól, amely 2 tanár évi fizetésének felel meg. Az egyház értékpapírjaiból csak a papir maradt meg.

Trianon átka teljes egészében nehezedett egyházunkra. A „művelt” Nyugat érzéktelenül nézi székely-magyar fajunk haláltusáját. A hagyományos áldozókészség is kihalóban. Az államsegélyes kényelmes állapotokhoz szoktatott hivek nagyobbik része nem jön az egyház segítségére. A kisebbik része a nyomasztó gazdasági állapotok miatt nem tud áldozatot hozni.

Ilyen helyzetben nincs más menekvése erdélyi testvéreinknek, mint kezet emelniök egyik főgimnáziumunkra és megszüntetni azt. Hivatalosan leépítésnek nevezik ezt a harakirit, de mi tudjuk, hogy az erdélyi viszonyok közepette egy 3 osztályu magyar gimnázium nem élhet meg. Nem lesz növendéke. Nincs más menekvés — le kell mondani az egyik főgimnáziumról. De melyikről?

Az Értesítő érthető okokból ebben a kérdésben nem foglalhat állást. Az Egyház kormányzó testülete — az Egyház Képviselő Tanács — azonban állást foglalt. Azt a javaslatot terjeszti az egyházi Főtanács elé, hogy székelykeresztúri főgimnáziumunkat „építsék le” 3 osztályu gimnáziummá. A 3 oszt. gimnázium mellé tervez valamelyes gazdasági iskolát is. Mi innen a távolból azt ajánljuk testvéreinknek — ne döntsenek még ezen a főtanácsi ülésen. A már megkezdett iskolai évet amúgy is át kell kínlódni valahogy. Nyereségnek tartunk minden napot, amellyel a súlyos probléma megoldásának határidejét a békesség érdekében kitolni lehet. Végzetes csapásnak minden olyan intézkedést, amely vallásközönségünk előzetes meghallgatása nélkül jönne létre. Nézetünk szerint élet-halálról van szó. Nem kétszer, de százszor kell mérlegelnie mindenkinek, mielőtt szavazatát ide vagy oda leadná — mi lesz sorsa egyházunknak, ha a középiskolai nevelés terén is éppen úgy elveszítjük a csatát, mint ahogyan elveszítettük az elemi iskolai oktatás egész frontján? És mi történik akkor, ha iskoláink romjain még az a vigasztalásunk se marad meg, hogy megkiséreltünk mindent, amivel a mindennek fölött álló békességet megóvni gondolhattuk s egyházunk fennmaradását biztosítani remélhattük?

Nekünk is szól.

Sztranyovszky Sándor belügyi államtitkár f. évi október 16-án foglalta el az evang. egyház felügyelői tisztét. Székfoglaló beszédéből idézzük az alábbi részeket:

— Ma az egyházak nem misticismusukkal hatnak, hanem Krisztus tanításai tisztaságának, embert értékelő és szerető mélységeinek élő igazságainak éles és tiszta vetítésével.

Mindenkitől független protestáns napisajtóra van szükség még a szájunktól is elvett falat értékének összehordásával meg kell tudni teremteni, hogy ne legyünk bárkinek kiszolgáltatott préda.

Az 1848:XX. t.-c. végrehajtására azért mutatok rá, mert úgy érzem, nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is fölemelni szavunkat koldusszegénységünkben, nehogy a protestánsnak nevezett uralom alatt, amikor azt állítják, hogy minden madár nekünk dalol, minden virág nekünk illatoz, még szűkre szabott takarónkból is kiforgattassunk.

A lelkipásztornak nemcsak a szószékben és az oltárnál, hanem még inkább a hiveivel otthonukban való és állandó érintkezésben, a lelkek állandó és közvetlen ellenőrzésében, egyensúlyban tartásában kell látnia hivatása legértékesebb, igaz, egyben legfáradságosabb, de legeredményesebb részét is. Ostromlottak a lelkek, ostromlott vár katonáinak önfeláldozó kapitánya legyen a pap.

Hozzátok, világi vezetői egyházamnak, felügyelő társaim, presbiterek, egy mondatban egy kérdést intézek, de ebben benne van egyházam szeretete, jövő sorsának féltése és a ti, miutánunk következők jövője feletti aggodás is: jöjjetek beljebb evangéliomi egyházunk lelkes szolgálatának műhelyébe, ne vonjátok ki magatokat ne resteljétek az áldozatot, munkát, ne azt keressétek, amin megütődhettek, hanem azt amin örvendezhettek.

A budapesti unitárius egyházközség beléletéből

A budapesti egyházközség a békében az akkori viszonyok között, úgy anyagilag, mint a rend tekintetében tudott haladni a nagy elődök által kijelölt uton a bürokrácia legkisebb nyoma nélkül és az önkényes adományozás alapján álló adózásból s a házjövödelméből. A háború alatt s a még kegyetlenebb kommun alatt

csak arra kellett törekednie, hogy napról-napra élni tudjon és ebben is segítették őt hívei, az akkori viszonyokhoz alkalmazkodva. Most azonban, mikor hívei számban is megszorodtak és munkaköre is kiszélesedett, szükségessé vált egy ügyrend szerkesztése és az adózás intenzívebbé tétele. Erre a nehéz feladatra vállalkozott Kovács József kebli tanácsos, László Gyula könyvtárnok és dr. Zsakó Gyula kebli tanácsnok és az ügyrendet a múlt évi közgyűlés elé terjesztették. Azóta folyik a munka az ügyrendnek bizottságokba való letárgyalása körül, hogy az idei közgyűlés elé lehessen terjeszteni. Ez az ügyrend magával hozta a lelkeszi iroda ügyvitelének modernizálását is anélkül, hogy a bürokráciát be akarnánk hozni az egyházi életbe. De az ügyrendből hiveinket az adózási szabályok érdeklik legjobban. Az új adózási tervezet szerint az új adózási kulcs 8 fokozatban van megállapítva. Minden 24 éves unitárius vallású hívő adófizető, a legkisebb adó évi 4 P-ben van megállapítva és az adózás a jövedelemhez képepest progressív. A legmagasabb kulcs 200 P. és azon felüli összegbe van megállapítva. Az adózási szabályzat az 1931. évben lép életbe és az egyházközség kényszerítve van szigorubban venni az adó befizetését, mivel csak így tudja a Nőszövetséget segélyezni, hogy gyönyörű munkáját a segélyezés terén végezhesse, így tarthatja fenn a cserkészcsapatot, a leányegyletet, a könyvtárt, így adhat külföldi tanulmányi segélyt. Ez mind pénzbe kerül. A házjövedelem egy része a háztartozásra szükséges, a boltbérek lefelé tartanak, a lakbérek nem emelhetők. Ezért már előre kérjük hiveinket, hogy a közgyűlésen tárgyalandó ügyrendet és a benne foglalt adózási szabályokat jóindulattal fogadják és az adókiadó bizottság által méltányosan megállapítandó adóösszeget negyedévi részletekben a hátralékkal együtt fizessék be; mert ha nem is háboru az egyházi élet, hanem hitéletes béke, azért mégis ahhoz is pénz kell első sorban és azt a pénzt csak is a hivek áldozatkészségéből szerezheti meg az egyházközség.

notárius.

A jótéteményről.

(Mulford Prentice.)

Élő és maradandó haszon nem származhat olyan adományból, melyet nem szívből, nem fentartás nélküli örömmel adnak. Mert a jótéteménnyel még együtt jár valami, ami láthatatlan, de sokkal

értékesebb, mint maga a jótétemény. A jótéteményt *kísérő gondolat*, mely annak, akinek szánták, javára vagy kárára válhat.

Ha valaki anyagi eszközeihez mérten csak a legcsekélyebb pénzsegélyt nyújtja egy szűkölködőnek, de a legmélyebb vágygal, hogy segítsen és a leghatározottabb örömmel, mert segíthet, ezekkel az érzésekkel varázsköpenyt dobott a szűkölködőre. A pillanatnyi szükség enyhítésénél sokkal többet tett! Mert kölcsönzött lelkiert is!

Az a kívánság, hogy a szűkölködő olyan erőhöz jusson, melynek segítségével a függés és a koldulás állapotától megszabadulhat, a leghathatósabb segítség ahhoz, hogy ez az erő valóban osztályrésze legyen. Gondolat-csira hullott bele e kívánsággal, mely gyökereket hajt, hogy adott pillanatban fizikai vagy szellemi életre keljen.

Ki fősvényen, bizonyos elégedetlenséggel ad, de csak valamely nyilvános vagy magánvélemény kényszere alatt, azért, mert elvárják tőle vagy azért, mert mások is adtak, aránylag keveset tett, adott legyen akár atyjának, fiának vagy testvérének. Legfeljebb az anyagi szükségét enyhítette, de csak bizonyos időre ezt is.

Mindaddig, míg az adományt kísérő gondolat nem a jószándék és a mélységes öröm gondolata — csak a testet ruházta vagy táplálta az adományozó, de nem a testben lakó lelket is. Az az érzés, melyet a zsugori táplál, amely csak megtüri, de nem fogadja tárt karokkal a hajléktalant, csak kényszerűségből segít, hogy a világ el ne ítélje — mindkét félre egyaránt nagyon káros. Kapott így a megsegített egy rossz minőségű és hatásu gondolat-áramot is, amelyet hasonlóval viszonz, mert az a tudat, hogy kipróbálta vagy kikényszerítette az adományt, egyáltalán nem forró köszönettel, hanem valami egészen más érzéssel tölti el.

„Kötelességből” tenni valamit, korántsem az, mint valaki iránt szeretetből cselekedni. Keveset ér, ha az anyagi szükségét időnként enyhíteni igyekszünk, a lelket azonban nem. Mindaddig nem lehet tartós és állandó testi segítség, amíg a léleknek szükségét kell szenvedni.

Szeretettel kérjük az Értesítő olvasóit, ne felejtkezzenek meg az előfizetési díjnak beküldéséről. Egyházközségünk soknémű szükségében számít testvéreink együttérzésére és bizalommal várja a 4 P. lerovását. A pénz a lelkeszi hivatalhoz küldendő. Budapest, V., Koháry-u. 4. sz.

Testvéri üdvözlettel.

A gondnokság

Dávid Ferenc halálának 351. évfordulójáról a budapesti unitárius egyházközség november 16-án délelőtt 11 órakor kezdődő istentisztelet keretében emlékezik meg. Bibliát olvas és imádkozik *Józan* Miklós, prédikál *Barabás* István.

Pesterzsébeten, az erzsébeti-uti elemi iskola emeleti tantermében f. évi *november hó 16-án, vasárnap délután 4 órakor* tartjuk a 2. istentiszteletet. Az istentisztelet keretében megemlékezünk *Dávid* Ferenc haláláról. Énekeink a következők lesznek: 4., 213., 23., 214-ik 3. verse. Bibliából Máté 5. rész 14-20. verseit olvassuk. Szolgálnak *Barabás* István és *Kis* Mózes.

Adventi istentiszteleteinket a Koháry-u. templomban *november 30-án* kezdjük meg. Az istentisztelet *délután 5 órakor* kezdődik. Szolgál *Józan* Miklós.

A Máv. Északi Főműhely körzetében lakó híveink részére 1. istentiszteletünket f. évi *november hó 23-án délután 4 órakor* tartjuk az Északi Főműhely telepi iskolában. A *Dávid Ferenc* halála évfordulója alkalmából az alábbi énekekkel dicsérfjük az Urat: 4., 213., 23., 214-ik 3. verse. Bibliából Máté 5. rész 14-20 verseit olvassuk. Szolgálnak *Barabás* István és *Décsi* Zoltán.

Kispesten a főtéri állami iskolában f. évi *november 30-án délután 4 órakor* tartjuk az 1. istentiszteletet. A *Dávid Ferenc* halála évfordulójára való tekintettel énekeink a következők: 4, 213, 23, 214-ik 3 verse. Bibliából Máté 5 rész 14—20. verseit olvassuk. Szolgálnak *Barabás* István és *Péterfy* Gyula.

Szabolcska Mihály Az édes szavu költő, a temesváriak híres papja elköltözött az élők sorából. Ott halt meg, ahol a magyarságnak annyi dicsőséget szerzett s ahol magyarságáért annyit szenvedett — Temesvárott. Örök pihenésre Budapestre hozzák fáradt testét. A nagy költő mellett meleg szívű jóbarátunkat is siratjuk benne. Nyugodjék csendesen!

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági Egyesület 1930. november hó 15-én, szombaton d. u. 7 órai kezdettel az Egye-

Hölgyek figyelmébe!

Ha elegánsan és izléseesen akar öltözködni, keresse fel **SZŐKE FERENC** angol- és francia női divatszalonját **Budapest, József utca 2. I. 3.** a Rác Dániel cég volt szabásza. Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

sület helyiségében (IX. Rákos-u. 3. földsz.) műsortos ünnepélyt rendez, melyre mindazokat, akik az ifjúsági mozgalmat örömmel és figyelemmel kísérik, tisztelettel meghívja az Elnökség. Műsor: 1. Megnyitót mond Vernes Gyula, 2. Népdalokat ad elő Borbély Pál vezetésével az Egyesület dalárdája, 3. Szaval Dézsi Zoltán, 4. „Az ingyen ebéd” c. novelláját előadja Péterffy László, 5. Gitár kísérettel dalokat énekel Sykó Dezső, 6. Magánszámot előad Csiki Judit, 7. Szaval Jobb Mariska, 8. Dalárda ének, 9. Dani bá', Dr. Hosszu Zoltán a Nemzeti Színház tagja, 10. Záró beszédet mond vezér dr. Nyiredy Géza. Konferál: Rend Ferenc. Belépő díj nincs. Ruházati díj 1 pengő, kötelező. Főiskolai hallgatók segélyezésére a felülfizetéseket elfogadjuk és hálával hirtlapileg nyugtázzuk.

A Dávid Ferenc Fiólára adakoztak: Mérő József 400 fill., N. N., 500 fill., dr. Bödi János 366 fill., Jahl Nándorné 400 fill., Tóth Sándor 500 fill., Kárpáthy Istvánné 400 fill., dr. Székely Ákos (M.-Sziget) 2500 fill., Bartók Géza (Polgárdi) 500 fill. A gyűjtés eddig 165,674 fillér.

Dr. Kelemen Béla rendőrtanácsos testvérünkkel súlyos vesztés érte. Felesége lemhényi Hankó Ilona november 1-én hosszas szenvedés után elhunyt. Isten adjon vigasztalást és enyhülést gyászoló testvérünknek.

A lelkipásztori nyugdíjalapra adakoztak: Géczy Béla 21.54 P., dr. Bartalis Ákos 10 P., Mikó István 15 P., dr. Székely Ákos (M.-Sziget) 25 P. Köszönettel nyugtázzuk.

A marosvásárhelyi új templomot július 20-án szentelték föl Erdélyben. A fölszentelési ünnepély egész erdélyrészi egyházunknak ünnepe volt. Ebben a városban törvényesítették az unitárius vallást 1571-ben. A fölszenteléssel kapcsolatban érdekes vita indult meg az Unitárius Közlönyben. A marosvásárhelyi egyházközség presbiteriuma elhatározta, hogy újonnan épült templomába beviszi a vallásszabadság kihirdetését megörökítő ismert festményt. A vitálkozók közül a képtelenek vannak eddig többségben. Tudomásunk szerint a fogarasi templomban már évek óta benn van a szoban forgó kép.

Teológiai Akadémiánk — amint a Keresztény Magvető legújabb számában olvassuk — a múlt iskolai évben a tanulmányok idejét 4 évfolyamról 5-re emelte föl. Az Akadémiára az idén 21 hallgató iratkozott be. A hallgatók közül 2 nő. A kolozsvári főgimnáziumba az 1930/31. isk. évben 200 növendék iratkozott be. Ezek

közül unitárius 149. A székelykereszturi főgimnázium tanulójának száma 147. Ebből unitárius 96 növendék. A 2 főgimnáziumban összesen 245. A budapesti egyházközség területén 119 középiskolai unitárius fiú növendék tanul. Egy főgimnáziumra való létszám.

Az Unitárius Szószék I. évi 4. száma a napokban jelent meg. Ez a szám *Emlékfüzet* a marosvásárhelyi unitárius templom felszentelési ünnepségeiről. Megrendelhető az unitárius lelkészi hivatalnál — Bodogaia, P. u. Cistur, Jud. Odorheiu, Románia. Ára 25 Lei.

Állást keres özv. Halschütter Ernőné atyánkfia. Beszél magyar—német—angol—francia nyelveket. Zongorát is tanít. Korrepetál gimnáziumi tantárgyakban, helyben vagy vidéken is vállal házimunkát. Lakása Budapest, VI., Angyalföldi-út 17. földszint 4. sz.

Privát órát vállal I—IV. középisk. osztályig Bedő Ádám joghallgató IX., Rákos-u. 3. sz.

A vasárnapi iskolai tanítások a kijelölt helyeken megkezdődtek. A Koháry-u. templomban november 9-én volt az első tanítás 30 jelenlévő növendékkal. Vezető *Barabás* Istvánné. Csepelen *Pál* Mária, Pestszentlőrincen Sz. *Tompa* Márta, *Medve-u.* iskolában dr. *Biró* Lipótné, az Atilla-utcában *Preyer* Mária, Rákospalotán *Fejér* Domokos, Kispesten *Szilágyi* Tamás, Százados-u. isk-ban *Rédiger* Károly, Gömb-u.-ban *Ujvári* László, Gyáli-u. iskolában. *Buzogány* Anna atyánkfiái tanítanak. A Rákos-u. kápolnában nincs vasárnapi iskolai tanítás.

A Keresztény Magvető legutóbbi száma terjedelmes cikket hoz a múlt századbéli népi iskolai mozgalmakról. A cikknek szomorú aktuálitást ad erdélyi iskolaügyünk romlása. Ma már azok is látják a következményekkel nem számoló államosítás katasztrófális eredményét, akik erős harcosai voltak felekezeti elemi iskoláink államosításának. Felekezeti iskoláink birtokában ma könnyebb szívvel tudnánk beletörődni egyik főgimnáziumunk fölláldozásába. Késő bánat!..

Nagy Áron

Unitárius asztalos mester jutányosan készít mindennemű asztalosmunkát. Kivánatra házhoz megy. Lakása:

IV., Károly-körút 7. szám.

Telefon hívó 373-04.